

Sygn. akt: WA 5/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 marca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Pietruszyński (przewodniczący, sprawozdawca,
uzasadnienie)

SSN Marian Buliński

SWSO del. do SN płk Krzysztof Mastalerz (sprawozdawca,
uzasadnienie)

Protokolant : Marcin Szlaga

przy udziale prokuratora Naczelnej Prokuratury Wojskowej płk. Juliusza Balceraka

w sprawie gen. P. C. oskarżonego z art. 362 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., art. 231 § 2 k.k. w zb. z art. 362 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., ppłk. M. M., ppłk. W. Z., mjr. Z. C., kpt. S. S. oskarżonych z art. 231 § 2 k.k. w zb. z art. 362 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., ppłk. K. I. oskarżonego z art. 362 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., po rozpoznaniu w Izbie Wojskowej na rozprawie w dniu 19 marca 2013 r., apelacji wniesionej na niekorzyść przez prokuratora oraz na korzyść w zakresie szkody określonej w pkt. I ppkt. 2 wyroku Wojskowego Sądu Okręgowego w W. z dnia 29 sierpnia 2012 r.

**uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej czynów
zarzucanych gen. P. C., ppłk. M. M., ppłk. W. Z., ppłk. K. I., mjr. Z.
C., kpt. S. S. i przekazuje sprawę Wojskowemu Sądowi
Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

I. Gen. P. C. został oskarżony o to, że:

A. „w okresie od marca 2005 r. do 12.05.2005 r. pełniąc zawodową służbę wojskową na stanowisku dowódcy /.../, działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru samowolnie używał w celu osiągnięcia korzyści majątkowej wojskowego pojazdu mechanicznego m-ki Opel Vectra /.../ będącego w jego dyspozycji, czym spowodował szkodę w mieniu JW /.../ w kwocie 503,78 zł w ten sposób, że polecał jego kierowcy plut. T. S. realizowanie następujących przejazdów w celach prywatnych:

- w bliżej nieustalonym dniu w okresie od marca do kwietnia 2005 r. polecił przewiezienie swojej małżonki z miejsca zamieszkania w L. do miejscowości P., a następnie z miejscowości P. do miejsca zamieszkania w L., w wyniku czego pokonał trasę nie mniejszą niż 86 km,
 - w dniu 12.05.2005 r. na trasie L.-T. M. przewiezienie swojej małżonki z miejsca zamieszkania w L. do miejscowości P., w wyniku czego pokonał trasę 280 km,
- tj. o popełnienie przestępstwa z art. 362 § 1 kk. w zw. z art. 12 kk.”,

B. „w okresie od lutego 2006 r. do czerwca 2007 r., pełniąc zawodową służbę wojskową na stanowisku Dowódcy /.../ , działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej w kwocie nie mniejszej niż 11769,58 zł:

- w okresie od lutego 2006 r. do czerwca 2007 r. samowolnie używał wojskowego pojazdu mechanicznego m-ki Opel Vectra będącego w jego dyspozycji, czym spowodował szkodę w mieniu JW. /.../ w kwocie 1573,88 zł w ten sposób, że polecał jego kierowcy plut. T. S. realizowanie następujących przejazdów w celach prywatnych:

1. bliżej nieustalonego dnia polecił przewiezienie swojej małżonki z miejsca zamieszkania w miejscowości M. lub K. do miejscowości P., a następnie z miejscowości P. do miejsca zamieszkania w miejscowości M. lub K., w wyniku czego pokonał trasę nie mniejszą niż 86 km,
2. w dniu 10.11.2006 roku polecił przewiezienie swojej małżonki z miejsca zamieszkania w miejscowości M. do miejscowości W., a następnie z miejscowości

W. do miejsca zamieszkania w miejscowości M., w wyniku czego pokonał trasę nie mniejszą niż 78 km,

3. w bliżej nieustalonych dniach nie mniej niż dwukrotnie polecił przewiezienie swojej małżonki z miejsca zamieszkania w miejscowości M. do Centrum Handlowego „A.”, a następnie z Centrum Handlowego do miejsca zamieszkania, w wyniku czego pokonał trasę nie mniejszą niż 116 km,

4. w bliżej nieustalonych dniach nie mniej niż trzykrotnie polecił przewiezienie siebie i swojej małżonki z miejsca zamieszkania w miejscowości M. do Centrum Handlowego, a następnie z Centrum Handlowego do miejsca zamieszkania /.../ , w wyniku czego pokonał trasę nie mniejszą niż 174 km,

5. w bliżej nieustalonych dniach nie mniej niż dwukrotnie polecił przewiezienie siebie i swojej małżonki z miejsca zamieszkania w miejscowości M. do W., a następnie z W. do miejsca zamieszkania, w wyniku czego pokonał trasę nie mniejszą niż 144 km,

6. bliżej nieustalonego dnia polecił przewiezienie siebie i swojej małżonki z miejsca zamieszkania w miejscowości M. do sklepu „I.” znajdującego się na terenie Centrum Handlowego /.../, a następnie ze sklepu „do miejsca zamieszkania w miejscowości M., w wyniku czego pokonał trasę nie mniejszą niż 48 km,

7. w bliżej nieustalonych dniach nie mniej niż trzykrotnie polecił przewiezienie swojej małżonki z miejsca zamieszkania w miejscowości M. do pracy w Urzędzie Miasta w /.../, w wyniku czego pokonał trasę nie mniejszą niż 12 km,

8. w bliżej nieustalonych dniach nie mniej niż pięciokrotnie polecił przewiezienie swojej małżonki z miejsca zamieszkania lub miejsca pracy w Urzędzie Miasta do sklepu, znajdującego się w centrum /.../, a następnie ze sklepu do miejsca zamieszkania, wyniku czego pokonał trasę nie mniejszą niż 30 km,

9. w bliżej nieustalonych dniach nie mniej niż dwukrotnie polecił przewiezienie swojej córki z miejscowości M. na ulicę R. w W., wyniku czego pokonał trasę nie mniejszą niż 44 km,

10. w bliżej nieustalonych dniach w okresie od września 2006 r. do kwietnia 2007 r. nie mniej niż pięciokrotnie polecił zawieszenie siebie na miejsce budowy swojej posesji w K., w wyniku czego pokonał trasę nie mniejszą niż 70 km,

11. w bliżej nieustalonym dniu w okresie od września 2006 r. do kwietnia 2007r. polecił kierowcy przejazd wraz z mł. chor. W. G. z miejscowości L. na ulicę D. w W., a następnie z ulicy D. do L., wyniku czego pokonał trasę nie mniejszą niż 50 km,

12. w bliżej nieustalonych dniach w okresie od września 2006 r. do kwietnia 2007 r. dwukrotnie polecił kierowcy przejazd wraz z mł. chor. W. G. z miejscowości L. na ulicę W. w W., a następnie z ulicy W. do L., w wyniku czego pokonał trasę nie mniejszą niż 96 km,

13. w bliżej nieustalonym dniu w okresie od września 2006 r. do kwietnia 2007 r. polecił kierowcy przejazd wraz z mł. chor. W. G. z miejscowości L. na ulicę D. w W., a następnie z ulicy D. do L., wyniku czego pokonał trasę nie mniejszą niż 66 km,

14. w bliżej nieustalonym dniu w okresie od września 2006 r. do kwietnia 2007r. polecił kierowcy przejazd wraz z mł. chor. W. G. z miejscowości L. do miejsca zamieszkania w miejscowości M., a następnie z M. do sklepu pomiędzy L. i M., po czym znów do M., a następnie z M. do L., wyniku czego pokonał trasę nie mniejszą niż 8 km,

- w bliżej nieustalonych dniach w okresie od kwietnia 2006 r. do 01.08.2006 r. oraz od 10.04.2007 r. do 10.06.2007 r. samowolnie użył w celu osiągnięcia korzyści majątkowej wojskowego pojazdu mechanicznego m-ki Opel Vectra w ten sposób, że będąc dysponentem tego pojazdu polecił jego kierowcy kpr. P. N. nie mniej niż 15 razy realizować przejazdy w celach prywatnych, w wyniku czego pokonał trasę nie mniejszą niż 300 km, w następstwie czego spowodował szkodę w mieniu JW. /.../ w kwocie 462 zł;

- w okresie od 11.10.2006 r. do 12.04.2007 r. samowolnie używał przydzielonych 1 WDW na podstawie planu zabezpieczenia funkcjonowania Dowództwa /.../ wojskowych pojazdów mechanicznych JW /.../, czym spowodował szkodę w mieniu ww. jednostki w kwocie 4867,12 zł w ten sposób, że wydawał polecenia swoim adiutantom mł. chor. W. G. i chor. sztab. W. K. nieodpłatnego przewożenia żołnierzy zasadniczej służby wojskowej oraz wykonywania innych prywatnych

przejazdów na posesje w miejscowościach /.../ następującymi służbowymi pojazdami /.../,

- w okresie od września 2006 r. do czerwca 2007 r. przekraczał swoje uprawnienia działając na szkodę interesu publicznego poprzez wydawanie podległemu sobie Dowódcy /.../ ppłk M. M. i osobom go zastępującym - mjr Z. C., kpt. S. S. oraz innym nieustalonym osobom poleceń samowolnego użycia wojskowych pojazdów mechanicznych JW /.../ , czym spowodował szkodę w mieniu ww. jednostki w kwocie 923,42 zł w ten sposób, że polecał przekazywać nieodpłatnie do dyspozycji swoim adiutantom mł. chor. W. G. i chor. sztab. W. K. oraz innym nieustalonym osobom następujące pojazdy mechaniczne:/.../,

- w okresie od stycznia 2007 r. do 20 lutego 2007 r. przekraczał swoje uprawnienia działając na szkodę interesu publicznego poprzez wydawanie podległemu sobie Dowódcy /.../ ppłk K. I. i innym nieustalonym osobom z JW /.../ poleceń samowolnego użycia wojskowych pojazdów mechanicznych JW /.../, czym spowodował szkodę w mieniu ww. jednostki w kwocie 172,43 zł w ten sposób, że polecał przekazywać nieodpłatnie do dyspozycji swojemu adiutantowi mł. chor. W. G. i innym ustalonym osobom następujące pojazdy mechaniczne:/.../,

- w okresie od września 2006 r. do kwietnia 2007 r. przekroczył swoje uprawnienia, czym działał na szkodę interesu publicznego poprzez wydawanie podległym sobie dowódcom oraz osobom ich zastępującym - ppłk M. M., mjr Z. C. oraz kpt. S. S. i innym nieustalonym osobom poleceń kierowania żołnierzy z JW. /.../ i z JW. /.../ do prac porządkowych na użytkowanych przez niego posesjach w miejscowościach K. i M., które to prace o wartości nie mniejszej niż 2443,07 zł brutto wykonywali następujący ustaleniu żołnierze: /.../

- w okresie od dnia listopada 2006 r. do grudnia 2006 r. przekroczył swoje uprawnienia, czym działał na szkodę interesu publicznego poprzez wydanie podległemu sobie Dowódcy /.../ ppłk W. Z. polecenia samowolnego użycia wojskowego pojazdu mechanicznego Lublin /.../ w dniach od 27.11. - 01.12.2006 r. na trasie Ł. – L. – K. – Ł. - 406 km, w ten sposób, że polecił przewieźć nieodpłatnie ww. pojazdem ustalonych pracowników cywilnych JW /.../ do prac na

terenie swojej prywatnej posesji w K., w wyniku czego spowodował szkodę w mieniu tej jednostki w kwocie 150,22 zł;

- w okresie od listopada 2006 r. do 23 marca 2007 r. przekroczył swoje uprawnienia, czym działał na szkodę interesu publicznego poprzez wydanie Dowódcy /.../ ppłk W. Z. poleceń kierowania podległych mu pracowników wojska do prac związanych z wykonaniem i zamontowaniem bramy wjazdowej i sztachet na należącej do niego posesji w miejscowości K., w wyniku czego osiągnął korzyść w kwocie nie mniejszej niż 1071,84 zł z pracy następujących osób: /.../,

- w okresie zimy 2006/2007 r. przekroczył swoje uprawnienia, czym działał na szkodę interesu publicznego poprzez wydanie kierownikowi Wojskowej Administracji Koszar /.../ S. B. polecenia skierowania podległych mu pracowników cywilnych wojska do prac związanych z wykonaniem schodów drewnianych i ich montażem w garażu na należącej do niego posesji w miejscowości K., w wyniku czego osiągnął korzyść w kwocie nie mniejszej niż 105,60 zł z pracy następujących

tj. o popełnienie przestępstwa z art. 231 § 2 kk. w zb. 362 § 1 kk. w zw. z art. 12 kk”.

II. Ppłk M. M. został oskarżony o to, że:

„w okresie od bliżej nieustalonego dnia września 2006 r. do dnia 1.06.2007 r. w /.../, pełniąc zawodową służbę wojskową na stanowisku Dowódcy /.../ działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej przez gen. P. C. w kwocie nie mniejszej niż 663,16 zł;

- samowolnie używał wojskowych pojazdów mechanicznych z JW /.../ czym spowodował szkodę w ww. jednostce w kwocie 601,56 zł, w ten sposób, że przekazywał nieodpłatnie do dyspozycji mł. chor. W.G., chor. sztab. W. K. i innym nieustalonym osobom następujące pojazdy służbowe /.../,

- przekroczył swoje uprawnienia, czym działał na szkodę interesu publicznego poprzez wielokrotne kierowanie żołnierzy do prac porządkowych na posesjach użytkowanych przez gen. P. C. w miejscowościach M. i K., które to prace o

wartości nie mniejszej niż 61,60 zł brutto wykonywali następujący ustaleniu żołnierze:/.../,

tj. o popełnienie przestępstwa z art. 231 § 2 k.k. w zb. z art. 362 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.”

III. Ppłk W. Z. został oskarżony o to, że:

„w okresie od dnia 27.11.2006 r. do dnia 23.03.2007 r. w Ł., pełniąc zawodową służbę wojskową na stanowisku Dowódcy /.../ działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej przez gen. P. C. w kwocie nie mniejszej niż 1222,06 zł:

- samowolnie używał wojskowego pojazdu mechanicznego z JW /.../ - m-ki L./.../ w dniach od 27.11.2006 r. do 1.12.2006 r. na trasie Ł.- Ł. – K. – Ł. - 406 km, celem przewiezienia ww. pojazdem ustalonych pracowników cywilnych JW /.../ do prac na terenie prywatnej posesji gen. P. C., czym spowodował szkodę w ww. jednostce w kwocie 150,22 zł;

- przekroczył swoje uprawnienia, czym działał na szkodę interesu publicznego poprzez kierowanie podległych sobie pracowników wojska do prac związanych z wykonaniem i zamontowaniem bramy wjazdowej na należącej do gen. P. C. posesji prywatnej w miejscowości K., które to prace o wartości nie mniejszej niż 1071,84 zł wykonywali następujący ustaleniu pracownicy cywilni: /.../,

tj. o popełnienie przestępstwa z art. 231 § 2 kk. w zb. z art. 362 § 1 kk. w zw. z art. 12 kk.”

IV. Ppłk K. I. został oskarżony o to, że:

„w okresie od dnia 31.01.2007 r. do dnia 20.02.2007 r. w /.../, pełniąc zawodową służbę wojskową na stanowisku Dowódcy /.../ działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej dla gen. P. C. samowolnie używał wojskowych pojazdów mechanicznych z JW /.../ czym spowodował szkodę we wskazanej jednostce w kwocie 91,52 zł, w ten sposób, że przekazywał nieodpłatnie do dyspozycji mł. chor. W. G. i innym ustalonym osobom, następujące pojazdy służbowe: /.../,

tj. o popełnienie przestępstwa z art. 362 § 1 kk. w zw. z art. 12 kk.”

V. Prokurator Wojskowej Prokuratury Okręgowej oskarżył mjr. Z.C. o to, że:

„w okresie od dnia 18.10.2006 r. do dnia 12.01.2007 r. w /.../, pełniąc służbę na stanowisku Szefa /.../ oraz pełniąc obowiązki Dowódcy /.../, działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej dla gen. P. C. w łącznej kwocie 250,80 zł:

- samowolnie używał wojskowych pojazdów mechanicznych z JW /.../ , czym spowodował szkodę we wskazanej jednostce w kwocie 92,40 zł, w ten sposób, że przekazywał nieodpłatnie do dyspozycji mł. chor. W. G., następujące pojazdy służbowe: /.../,

- przekroczył swoje uprawnienia, czym działał na szkodę interesu publicznego poprzez kierowanie żołnierzy zasadniczej służby wojskowej do prac na posesji prywatnej należącej do gen. P. C. w miejscowości K., które to prace porządkowe o wartości nie mniejszej niż 158,40 zł brutto wykonywali m.in. następujący ustaleniu żołnierze: /.../,

tj. o popełnienie przestępstwa z art. 231 § 2 kk. w zb. z art. 362 § 1 kk. w zw. z art. 12 kk.”

VI. Kpt. S. S. został oskarżony o to, że:

„w okresie od dnia 31.10.2006 r. do dnia 5.12.2006 r. w /.../, pełniąc obowiązki Dowódcy /.../ działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej dla gen. P. C. w łącznej kwocie 161,86 zł:

- samowolnie używał wojskowych pojazdów mechanicznych z JW /.../, czym spowodował szkodę we wskazanej jednostce w kwocie 114,34 zł, w ten sposób, że przekazywał nieodpłatnie do dyspozycji mł. chor. W. G., następujące pojazdy służbowe: /.../

3

- przekroczył swoje uprawnienia, czym działał na szkodę interesu publicznego poprzez skierowanie żołnierza zasadniczej służby wojskowej szer. S. C. r. do prac porządkowych na posesji prywatnej należącej do gen. P. C. w miejscowości K. ., który to żołnierz wykonywał prace o wartości nie mniejszej niż 47,52 zł brutto w

dniu 4 grudnia 2006 przez nie mniej niż 5 godzin i w dniu 5 grudnia 2006 r. przez nie mniej niż 4 godziny,

tj. o popełnienie przestępstwa z art. 231 § 2 kk. w zb. z art. 362 § 1 kk. w zw. z art. 12 kk.”

Wojskowy Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 29 sierpnia 2012 r. uniewinnił ppłk. M. M., ppłk. W. Z., mjr. Z. C., kpt. S. S. od popełnienia zarzucanych im przestępstw z art. 213 § 2 k.k. w zb. z art. 362 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., a ppłk. K. I. od przestępstwa z art. 362 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

Gen. P. C. powołanym wyrokiem został uniewinniony od przestępstwa z art. 362 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. (pkt A wyroku).

Gen. P. C. został uznany winnym tego, że:

„w okresie od września 2006 r. do kwietnia 2007 r. przekroczył swoje uprawnienia, czym działał na szkodę interesu publicznego poprzez wydawanie podległym sobie dowódcom oraz osobom ich zastępującym - ppłk M. M., mjr Z.C. oraz kpt. S. S. i innym nieustalonym osobom poleceń kierowania żołnierzami z JW /.../ na potrzeby Sztabu /.../ , a następnie przy pomocy swoich adiutantów mł. chor. W. G. i chor. sztab. W. K. kierował ich do prac porządkowych na użytkowanych przez niego posesjach w miejscowościach /.../ , które to prace wykonywali następujący ustaleniami żołnierze/.../, o wartości nie mniejszej niż 2443,07 zł brutto,

- w okresie od listopada 2006 r. do 23 marca 2007 r. przekroczył swoje uprawnienia, czym działał na szkodę interesu publicznego poprzez wydanie Dowódcy /.../ ppłk W.Z. poleceń kierowania podległymi mu pracownikami wojska do prac związanych z potrzebami służbowymi Dowództwa i Sztabu /.../, a następnie skierował tych pracowników wojska do prac związanych z wykonaniem i zamontowaniem bramy wjazdowej i sztachet na należącej do niego posesji, w wyniku czego z nieodpłatnej pracy świadczonej przez /.../, osiągnął korzyść majątkową w kwocie nie mniejszej niż 1958,04 zł,

- w okresie zimy 2006/2007 r. przekroczył swoje uprawnienia, czym działał na szkodę interesu publicznego poprzez wydanie kierownikowi Wojskowej Administracji Koszar /.../ S. B. polecenia skierowania podległych mu pracowników cywilnych wojska do prac związanych z wykonaniem schodów drewnianych i ich

montażem w garażu na należącej do niego posesji w miejscowości K., w wyniku czego z nieodpłatnej pracy świadczonej przez A. F. i J. S., osiągnął korzyść w kwocie nie mniejszej niż 217,90 zł,

tj. popełnienia przestępstwa z art. 231 § 2 kk. w zw. z art. 12 kk.”

Za opisany czyn gen. P. C. został skazany (po zastosowaniu nadzwyczajnego złagodzenia kary) na karę grzywny w wysokości 100 stawek dziennych po 50 zł każda z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby roku.

Prokurator zaskarżył wyrok w części na niekorzyść oskarżonych: gen. P. C., ppłk. M. M., ppłk. W. Z., ppłk. K. I., mjr. Z.C., kpt. S. S. oraz na korzyść gen. P. C. w zakresie wysokości wyrządzonej szkody (pkt 3 apelacji).

Skarżący zarzucił:

„błędy w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, które miały wpływ na treść wyroku, polegające na uznaniu przez Sąd I instancji niezgodnie z treścią materiału dowodowego, że:

1. wszystkie przejazdy samochodów służbowych opisane w czynie zarzucanym w pkt. I i II aktu oskarżenia gen. P. C. nie naruszały norm prawa karnego materialnego, ponieważ albo były przejazdami służbowymi nawet jeżeli celem przejazdu był sklep I. położony na terenie Centrum Handlowego /.../, Centrum Handlowe w W. lub położone w południowej części woj. /.../ miasto P., w którym zamieszkuje siostra żony oskarżonego, albo jeżeli już wojskowe środki transportu były wykorzystywane do celów prywatnych, tj. w związku z budową przez oskarżonego domu jednorodzinnego w miejscowości K., to gen. P. C. posiadał zgodę swojego przełożonego Dowódcy /.../ W. S. na odpłatne korzystanie ze sprzętu wojskowego, w tym środków transportu na cele prywatne i jeżeli jakiś z takich przejazdów nie został opłacony, to stało się to poza wiedzą oskarżonego pomimo, iż ocena przedstawionej sytuacji z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego prowadzi do ustalenia, że zakwalifikowane przez Sąd przejazdy jako służbowe w istocie służbowymi nie były, a oskarżony nie mógł nie wiedzieć, że przedmiotowe

wykorzystanie sprzętu wojskowego do celów prywatnych, nie zostało przez niego opłacone,

2. złożone przed Sądem wyjaśnienia mł. chor. W. G. i chor. sztab W. K., na okoliczność, że oskarżeni oficerowie ppłk M. M., ppłk W. Z., ppłk K. I., mjr Z. C. i kpt. S. S. nie wiedzieli, iż udostępniają samochody służbowe i żołnierzy ze swoich jednostek wojskowych dla celów prywatnych gen. P. C. są wiarygodne, podczas gdy ich ocena z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego prowadzi do ustalenia, że walor wiarygodności należało przyznać wyjaśnieniom tych oskarżonych złożonym w postępowaniu przygotowawczym, z których wynikało, iż oskarżeni oficerowie musieli mieć wiedzę, że udostępniane przez nich samochody służbowe i żołnierze do Sztabu /.../ są wykorzystywane dla celów prywatnych w/w generała,

3. oskarżony gen. P. C. uzyskał korzyść majątkową w związku z wykonywaniem na jego rzecz nieodpłatnych prac przez pracowników wojska związanych z zamontowaniem bramy wjazdowej i sztachet na należącej do niego posesji w miejscowości K. w kwocie 1958,04 zł oraz uzyskał korzyść majątkową w kwocie 217,90 zł. w związku z wykonaniem na jego rzecz przez pracowników Wojskowej Administracji Koszar /.../ schodów drewnianych i ich montażem w garażu na w/wspomnianej posesji, podczas gdy z ustaleń poczynionych w postępowaniu przygotowawczym, które nie zostały podważone w toku przewodu sądowego wynika, iż rzeczywista wartość szkody majątkowej w pierwszym z wyszczególnionych przypadków wyniosła nie mniej niż 1071, 84 zł., a w drugim w kwocie nie mniejszej niż 105,60 zł.”

Prokurator w apelacji wniósł o „uchylenie zaskarżonego wyroku w części dotyczącej czynów zarzucanych gen. P. C., ppłk M. M., ppłk W. Z., ppłk K. I., mjr Z. C., kpt. S. S. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w W”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Apelacja prokuratora, pomimo pewnego rozdziwisku pomiędzy podniesionym zarzutem, który ogniskuje się na błędzie w ustaleniach faktycznych wynikającym z przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów, a uzasadnieniem zarzutów, w

których wskazano również na błędy w ustaleniach faktycznych wynikające z niepełności postępowania dowodowego – zasługuje na uwzględnienie.

Dokładna analiza zaskarżonego orzeczenia wykazuje, że rzeczywiście Sąd pierwszej instancji dopuścił się błędów w ustaleniach faktycznych, które wynikały z przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów, zwłaszcza wyjaśnień oskarżonego, ale też braku oceny wszystkich dowodów, w tym w szczególności wyjaśnień adiutantów gen. P. C. Wojskowy Sąd Okręgowy w uzasadnieniu wyroku w żaden sposób nie odniósł się do wyjaśnień mł. chor. W. G. i chor. sztab. W. K. składanych w śledztwie, a mających decydujące znaczenie dla odpowiedzialności karnej gen. P. C., ppłk. M. M., ppłk. W. Z., ppłk. K. I., mjr. Z. C., kpt. S. S.

W sposób mało wnikliwy Sąd pierwszej instancji zajął się zarzutami zawartymi w akcie oskarżenia.

Istota przestępstwa z art. 231 § 2 k.k. polega na przekroczeniu lub niedopełnieniu obowiązków służbowych przez funkcjonariusza publicznego w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej. Dla zakresu odpowiedzialności funkcjonariusza publicznego niezbędne jest zatem ustalenie jego obowiązków służbowych na zajmowanym stanowisku, zakresu przekraczania lub ich niedopełnienia, a także działania z zamiarem bezpośrednim w celu osiągnięcia wspomnianych korzyści. Źródłem obowiązków, uprawnień może być nie tylko określony zakres czynności ustalony przez przełożonych, ale przede wszystkim wynikają one z Konstytucji, ustaw, rozporządzeń, zarządzeń, wewnętrznych resortowych instrukcji. Uszło także uwadze Sądu pierwszej instancji, że z obowiązkami służbowymi oskarżonych w ścisłym związku pozostają ich uprawnienia, jak prawo do wydawania rozkazów, możliwość korzystania z samochodu służbowego. W rozpoznawanej sprawie nie ustalono zakresu obowiązków określonych w opisany sposób, a ciążących na oskarżonych, w szczególności w przypadku oskarżonego gen. P. C. poprzestając w głównej mierze na jego wyjaśnieniach, w których zakres ten został określony w sposób dla niego korzystny, bez odniesienia się do istniejącego stanu prawnego co do korzystania z pojazdów mechanicznych, co stanowiło ułomność podstawy faktycznej wyroku.

Opisane błędy popełnione w postępowaniu przygotowawczym i powielone w sądowym powodują, że ocena realizacji pozostałych znamion przestępstwa z art. 231 § 2 k.k. stała się przedwczesna. Zakres obowiązków i uprawnień gen. P. C. ma także znaczenie nie tylko dla jego odpowiedzialności z art. 362 § 1 k.k. ale także zarzuconej realizacji znamion tego przestępstwa przez ppłk. M. M., ppłk. W. Z., ppłk. K. I., mjr. Z. C., kpt. S. S. Przestępstwo z art. 362 § 1 k.k. ma charakter umyślny o zróżnicowanych jednak wymaganiach co do zamiaru. W wypadku działania bowiem w celu osiągnięcia korzyści majątkowej niezbędny jest zamiar bezpośrednio kierunkowy, natomiast przy drugiej odmianie wystarczy, że skutek w postaci uszczerbku dla interesów służby objęty jest zamiarem ewentualnym. Samowolne użycie występuje zarówno wówczas, gdy żołnierz lub pracownik wojska legalnie posiada wojskowy pojazd mechaniczny, jak i wtedy gdy taki pojazd do nich nie należy, a jego użycie musi być poprzedzone zaborem (zob. W. Marcinkowski. Kodeks Karny. Część wojskowa. Komentarz. Warszawa 2011, s. 439).

Rozpoznając ponownie sprawę Sąd pierwszej instancji powinien ustalić zakres obowiązków oskarżonych w ich wzajemnych relacjach w tym zakresie obowiązków mł. chor. W. G. i chor. sztab. W. K. Przedmiotem analizy nie mogą być jednak obowiązki określone tylko przez bezpośrednich przełożonych, ale także wynikająca z aktów prawnych obowiązujących w czasie zdarzenia objętych oskarżeniem.

W zakresie przejazdów gen. P. C. lub przez niego zlecanych niezbędna będzie analiza unormowań zawartych w „Przepisach o gospodarowaniu mieniem służby czołgowo-samochodowej, sygn. Panc-Sam 578/91”, Decyzji Nr 51/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 29 marca 2000 r. w sprawie zasad korzystania ze służbowych samochodów osobowych w resorcie Obrony Narodowej (Dz. Rozkazów MON 2000, poz. 31 ze zm.), Decyzji Nr 194/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 27 sierpnia 2001 r. w sprawie ustalenia wykazu stanowisk, na których przysługują samochody funkcyjne o określonej formie dysponowania lub ryczałt miesięczny (Dz.Urz. MON Nr 15, poz. 123 ze zm.), Decyzji Nr 28/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie ustalania stanowisk, na których przysługują samochody funkcyjne o określonej formie dysponowania lub ryczałt miesięczny (Dz.Urz. MON Nr 2, poz. 12).

Dokonane ustalenia powinny być konfrontowane z zeznaniami świadków /.../ w zakresie przewozu oskarżonego generała lub członków jego rodziny. Ponownego wyjaśnienia wymaga także praca żołnierzy, pracowników wojska na posesji gen. P. C. z uwzględnieniem sposobu ich dowozu, charakteru i czasu pracy, wysokości ewentualnie wyrządzonej materialnej szkody z tego wynikłej. W tym miejscu wskazać należy, że apelacja prokuratora na korzyść gen. P. C. kwestionowała jedynie wysokość szkody, a nie wysokość kary. W zależności od dokonywanych ustaleń faktycznych zdarzeń i ich oceny Sąd pierwszej instancji w uzasadnieniu orzeczenia powinien dokonać oceny społecznej szkodliwości czynów, a także ewentualnego działania w warunkach art. 318 k.k.

W toku prowadzonego ponownie postępowania dowodowego niezbędna również będzie weryfikacja wyjaśnień gen. P. C. odnośnie jego kontaktów z przedstawicielami innych państw na terenie Polski, a w szczególności określenie ich charakteru. Wymienione kontakty, jeżeli miały charakter służbowy, musiały mieścić się w regulacjach zawartych w Decyzji Nr 200/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 20 grudnia 1995 r. w sprawie zasad planowania i realizacji kontaktów resortu obrony z zagranicą (Dz. Rozk. MON z 1995 r., poz. 241), i Decyzji Nr 174 MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 26 czerwca 2003 r. w sprawie zasad planowania i realizacji współpracy resortu Obrony Narodowej z zagranicą (Dz. Urzęd. MON Nr 10, poz. 115). Analiza przytoczonych regulacji wskazuje na sposób dokumentowania wymienionych służbowych kontaktów, do której sąd może sięgnąć.

Rozpoznając ponownie sprawę Wojskowy Sąd Okręgowy powinien także dokonać ustaleń odnośnie czasu powstania funkcjonowania rejonu alarmowego związku faktycznego dowodzonego przez gen. P. C.

Niezbędne stanie się także poczynienie starań o uzyskanie dokumentów odnośnie planowanych ćwiczeń planowanych przez wskazanego oskarżonego. Trudno bowiem zakładać, że w warunkach pokojowych, dyslokacja dowództwa dywizji zmechanizowanej mogłaby dojść do skutku bez akceptacji przełożonych jej dowódcy. Ewentualne przedsięwzięcia w opisywanym zakresie mogą znajdować się w dokumentacji szkoleniowej i planistycznej. Wyjaśnienie tych okoliczności pozostaje w ścisłym związku z przejazdami gen. P. C. w rejon alarmowy, gdzie także położona jest działka tego oskarżonego, na której w czasie objętym zarzutem trwały prace związane z budową domu, porządkowaniem jego otoczenia.

Szczegółowej analizie wymaga także motywacja oskarżonego gen. P. C. w zakresie osobistego zaangażowania w opisywane wyjazdy. Wymieniony oskarżony dysponował sztabem ludzi, fachowców z różnych dziedzin wojskowości, którym mógł wydawać rozkazy w zakresie przygotowania ćwiczeń, zobowiązując ich do zachowania w tajemnicy planowanych przedsięwzięć alarmowych. Z poczynionych ustaleń wynika, że oskarżony pomimo znacznego obciążenia obowiązkami służbowymi osobiście niewspółmiernie do innych zadań, zajmował się rozpoznawaniem rejonu alarmowego. Działo się to w czasie gdy w każdą pierwszą środę miesiąca odbywała się kontrola zapasowego rejonu alarmowego, a o czym zeznaje st. chor. K. B. (k.2406).

W tym miejscu przypomnieć należy, że postanowieniami z dnia 12 maja 2009 r. i z dnia 17 marca 2009 r. Asesor Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w W. oddalił wnioski obrońcy oskarżonego gen. P. C. o przesłuchanie M. O., przedstawiciela samorządu Gminy N. na okoliczność związaną z lokalizacją wymienionego rejonu alarmowego. Powstała zatem sytuacja postawienia w apelacji zarzutu nieprzeprowadzenia dowodu, gdy uprzednio skarżący swoim orzeczeniem nie uwzględnił stosownego wniosku dowodowego w tym przedmiocie. Sąd pierwszej instancji powinien rozważyć przesłuchanie wymienionego świadka we wskazanym zakresie.

W oparciu o zabezpieczoną już dokumentację odnośnie przelotów śmigłowców i zeznania świadków, niezbędne będzie ustalenie warunków pogodowych do lotu helikoptera w dniu 12 maja 2005 r. na trasie W. – L. – G. W. zakresie przejazdu samochodem służbowym małżonki oskarżonego w dniu 12 maja 2005 r. konieczna będzie wnikliwa analiza zeznań plut. T. . składanych w poszczególnych etapach postępowania karnego z uwzględnieniem pory kolizji drogowej samochodu wojskowego. W tym miejscu zasadne jest odwołanie się do zeznań gen. W. S., na które powołał się Sąd pierwszej instancji w zakresie jego zgody na użytkowanie samochodów służbowych przez gen. P. C. Przesłuchiwany w dniu 22 czerwca 2012 r. gen. W. S. (k.2489), zeznał, że udzielenie podwładnemu zgody na użycie sprzętu wojskowego do celów własnych mogło nastąpić jedynie w ramach obowiązującego prawa (podkr. SN) i zawsze odpłatnie. Właśnie na takich warunkach gen. P. C. mógł korzystać ze sprzętu wojskowego i na co miał uzyskać ustną zgodę swojego przełożonego. Konieczne zatem staje się ustalenie charakteru przejazdów gen. P. C., a w szczególności czy nie nastąpiło nadużycie

zaufania jakim został obdarzony przez przełożonego w zakresie korzystania ze sprzętu wojskowego na potrzeby prywatne.

Bezsporne jest, że zgodnie z treścią art. 410 k.p.k. wyrok powinien być wynikiem analizy całokształtu ujawnionych i przeprowadzonych dowodów. Jak wspomniano Sąd pierwszej instancji nie ocenił wyjaśnień adiutantów chor. sztab. W. K. i mł. chor. W. G. składanych w śledztwie, które zadecydowały o postawieniu w stan oskarżenia ppłk. M. M., ppłk. W. Z., ppłk. K. I., mjr. Z. C., kpt. S. S., a bezkrytycznie odniósł się do wyjaśnień gen. P. C. Rozpoznając ponownie sprawę, nie przesądzając treści orzeczenia, Sąd pierwszej instancji musi ocenić wyjaśnienia wskazanych podoficerów, wobec których prawomocnie umorzono postępowanie.

Niezbędne stanie się także ustalenie instytucji, która mogła być pokrzywdzona. W zależności od poczynionych ustaleń rozważenia wymaga przyjęcia działań w warunkach czynu ciągłego. Przeprowadzone dowody powinny zostać ocenione zgodnie z zasadami z art. 7 k.p.k., a w szczególności ze szczególnym uwzględnieniem zasad doświadczenia życiowego.

Reasumując, konieczność uchylecia całości zaskarżonego wyniku z braku pełnych ustaleń w zakresie stanu faktycznego, oparcia dowolnych ocen na niepełnym materiale dowodowym.

Z powodów opisanych wyżej Sąd Najwyższy, orzekł jak na wstępie.